

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quòd Eusebius Nicomedensis cum suis, denuò Arij dogma resuscitare
adnixus est, vnde motus in Ecclesia nati sint, & quomodo Athanasius
literis Constantini iunioris co[m]munitus Alexandria[m] redierit. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

SOCRATIS HISTORIAE

riæ libro cõmemoratas, altius coacti sumus repetere, & eas, in quibus Ruffinus neutiquam à veritate deflexerit, adiecimus. Porro aut̃ illud intelligendũ est, nos in priore istorũ librorũ æditioe, neq; abdicatione Arii, neq; imperatoris epistolæ posuisse, sed ne historiæ lōgitudō legentiũ studia vlla ex parte retardaret, res breuiter nullis orationis ornamentis adhibitis explicasse. Verũ quoniã hoc ob eam causam faciendum fuit, Theodore, sacerdos Dei sanctissime, vt videlicet cognosci possent, tum epistolæ, quæ ab Imperatoribus totidem verbis perscriptæ sunt, tum ea, quæ Episcopi in variis conciliis, dum perfectiora de religione decreta pedetẽtim sancire laborabant, in lucem ædiderunt, idcirco in hanc posteriorem nostram æditionem ea, quæ ad illud institutum accommodata putabamus, studiose coniecimus. Atq; istud quidem & in primo libro præstitimus, & in secundo, quem iam habemus in manibus, sedulò præstare enitemur. Sed iam in historiam ingrediamur.

Quòd Eusebius Nicomedensis cum suis, denuò Arii dogma resuscitare adnixus est, vnde motus in Ecclesia nati sint, & quomodo Athanasius literis Constantini iunioris cõmunitus Alexandriã redierit.

CAPVT II.

Mortuo Imperatore Constantino, Eusebius Nicomedensis, & Theognis Nicæe episcopus, tempus opportunum se nactos arbitrati, omnes suos neruos contenderunt, vt fidem de Consubstantiali confirmatam exturbarent ab ecclesia, Arii quæ opinionem in eius locum introducerent. Verũ hoc se minime consequi, & efficere posse intellexerunt, si Athanasius rediret Alexandriam. Ista quidẽ callide aggressi sunt subsidiis illius presbyteri, quem causam fuisse ante diximus, cur Arius esset reuocatus, adiuti, sed quemadmodum res confecta sit, dicendum arbitror. Presbyter iste testamentum & mandata, quæ ab Imperatore iam mortuo acceperat, Constantio Imperatoris filio defert. Ille, vt intellexerat, hoc ipsum in testamento scriptum esse, quod sibi erat maximè in optatis (testamento enim partium imperij ad orientem spectatium hæres institutus fuit)

Pref-

Presbyterum in magno honore habere: multū illi tribuere cœpit libertatis: libere & audacter in regiam ingredi iubet. Quæ quidem libertas illi ab imperatore concessa, tum ad vxoris imperatoris, tum ad eunuchorum eius familiaritatē aditum cito patefecit. Eodem tempore eunuchus quidam, cui nomen erat Eusebius, primarius fuit Imperatoris cubicularius. Hic presbyteri suafu peruerse Arii opinioni assensit: reliquosq; eunuchos in eandem induxit sententiam.

Quinetiam Imperatoris coniunx eunuchorum & presbyteri hortatu & Consilio, in Arii errorem prolapsa est. Paulo post Imperator ipse rem in quæstionem vocauit: pedentim passim vagari cœpit. Ac primum inter satellites, qui palatium frequentabant: deinde per multitudinis animos, quæ urbem incolebat, peruadere. De opinione illa in ipsa regia cubicularij Imperatoris cum mulierculis digladiantur: in singulis vrbis familiis litigiosa differendi pugna fuit. Mali igitur illius contagio ad alias prouincias & ciuitates celeriter permanauit: & controuersia, velut scintilla, ex paruis admodum initiis exorta, audientium animos ad discordiam concitauit. Nam cuique causam tumultus sciscitanti, ansa statim disceptandi oblata est: & quisq; non modo de ea rogare, verumetiam pugnaciter differere voluit. Ita contentionis procella tranquillus rerum status penitus labefactatus est & euersus. Atque istæ quidem concertationes vrbes solum ad orientem vergentes isto modo exagitarunt. Nam Illyrium & aliæ regiones versus occidentem, interea temporis pacatæ & quietæ fuerunt: quippe quæ concilij Nicæni decreta nullo modo perfringere voluerint. Postquam igitur contentionis flamma erat accensa, & indies magis magisq; exardescibat, factio Eusebiana multitudinis tumultum in lucro deputauit. Sic enim posse fieri sperabat, vt aliquis Alexandriae Episcopus deligeretur, qui eandem tueretur opinionem. Verum eodem temporis momento Athanasius literis Cæsaris Constantini iunioris scilicet, patris nomine nuncupati, quasi communitus Alexandriam reuertitur: eas quidem literas Imperator ipse ad populum Alexandrinum ab vrbe Treueri quæ est in Gallia miserat: quarum exemplar infra scriptum est.

SOCRATIS HISTORIAE

*Constantinus Cæsar populo Ecclesiæ Catho-
licæ Alexandrinæ, S.*

Vestra prudentiæ minimè obscurum arbitror, quid cau-
sa fuerit, cur sacrosanctæ legis, & doctrine euangelicæ
interpres Athanasius, à patre meo in Galliam ad tem-
pus relegatus sit: ne scilicet per nefariam improborum quo-
rundam peruersitatem (nam agrestis infestorum & crude-
lium hostium immanitas eius capiti periculum intenderat),
vulnera plane insanabilia sustinere coactus fuisset. Quo-
circa ut hanc nequam hominum malitiam effugeret, ex il-
lorum quasi faucibus, qui ei struebant insidias, ereptus est,
iussusq; ut sub mea ditione vitam degat, quo non aliter ac
si in ea ciuitate versaretur, in qua ante hac vixerit, omnibus
rebus ad vitam necessariis (licet eius eximia virtus, diuina
ope freta, graues asperioris fortunæ ærumnas pro nihilo pu-
tet) abundare circumfluereq; possit. Quamobrem cū Do-
minus noster felicitis memoriæ Constantinus Augustus, pa-
ter meus haberet in animo Episcopum illum ad propriam
sedem locumq;, quem apud vos, viros gratissima erga Deū
pietate præstantes occupauerat, restituere & morte, ut fors
humana fert, ante occupatus occumberet, quàm id, quod e-
rat sibi in optatis, explere posset, Consentaneum certè exi-
stimauit, ut ipse institutum tam pii Imperatoris mihi exe-
quendum susciperem. Quanta autem obseruantia & hono-
re hominem complexus fuerim, ab eo ipso, simul atq; in ve-
strum conspectum venerit, facile intelligetis. Nec mirum
sanè, me istud humanitatis officium erga illum declarasse.
Nam cum quædam vestri desiderij quasi effigies, tum gra-
uis hominis persona ante oculos mentis obuersata animum
meum ad hoc ipsum commouit, vehementerque cohortata
est. Deus vos, fratres mei Charissimi, sua prouidentia diu-
seruet incolumes. Istis literis confusus Athanasius, Ale-
xandriam reuertitur: quem populus Alexandrinus animis
lubentissimis recepit. Verùm qui in ea vrbe labe opinionis
Arianæ erant aspersi, contra illum conspirarunt. Inde cre-
bræ seditiones ortæ, quæ factioni Eusebianæ ansam ad Atha-
nasium apud Imperatorem falso accusandū præbuerunt: eiq;
crimini datum est, quod suo ipsius arbitrio, cū communis
episco-

piscoporū conuentus illud minimè decidisset, ecclesię illius administrationem denuo occupasset. Adeò verò creuit calumnia, vt Imperator ira admodum accensus, eum Alexandria exturbaret. Sed qua ratione hoc factitatum sit, dicam equidem paulò post.

Quòd Eusebio Pāphili mortuo, Acacius Cæsaria episcop⁹ creatus est, et de Cōstātini iunioris morte. CAP. III.

Eodem tempore, Eusebius cognomento Pamphilus Cæsarię Palæstinę episcopus, mortē obiit, & Acacius eius discipulus in illum successit episcopatū: qui quidem cum alios complures libros, tum librum de vita prætoris sui Eusebii conscripsit. Non longo tempore post Constantinus iunior, qui nomen à patre traxerat, frater Imperatoris Constantij in fines imperij Constantis fratris sui natu minoris irruptionē faciens, cū eius militibus manu cōfligit, ab eisdeq; interficitur, Acindyno & Proclo Cofs.

Quòd Alexander cum è vita decederet, duos in episcopatum ipsius delegendos proposuit, Paulum & Macedonium. CAP. IIII.

PER idem tēpus in vrbe Constantinopoli, alius tumultus eas seditiones, quas ante posuimus, est continuò infecutus, qui quidē eiusmodi de causa excitatus est. Alexander illius ecclesię Episcopus, qui strennuè contra Ariū dimicauerat, cū viginti tres annos in episcopatus administratione contriuisset, annosq; vixisset nonaginta octo, excessit è vita: & quanquā neminē, qui in eius locum succederet, renuntiauerat, illis tamen penes quos erat episcopi diligendi potestas, in mandatis dedit, vt alterū è duobus, quos ille nominaret, deligerent. Atque si vellent hominem cū ad populū docendū aptū, tū vitæ & morū integritate probatū, ad illud mūnus assumere, Paulo, quē ipse presbyterū ordinauerat suffragarētur: qui vt ætate admodū iuuenis, ita prudentia & cōsilio planē senex erat. Sin eum, quē illustris pietatis significatio solū cōmendabat, sibi dari optarēt, Macedonio eū honoris gradū deferrent: qui & diaconus illius ecclesię iam pridē fuisset, & nūc ætate valde prouectus. Vnde in episcopo deligēdo maior orta cōtentio, ecclesiāq; graui⁹ exagitata est. Nā popul⁹ fuit in duas factiōes diuisus: quarū altera